

rijstuitvoer. Japan eiste alles op wat Thailand kon leveren en Thailand kreeg er, naarmate de Japanse scheepvaartverbindingen verbroken werden, steeds minder voor terug. Pas in mei '43 droeg Japan er zorg voor dat de beloofde delen van Malakka en Birma aan Thailand werden afgestaan, maar het was toen aan talrijke ontwikkelde Thais al duidelijk dat Piboel met een mogendheid in zee was gegaan die de oorlog zou verliezen. Toen de Amerikanen de Marianen in handen hadden gekregen en in Tokio Todjo ten val was gebracht, was het met Piboels leiderschap gedaan. Beseffend dat de Japanners zich bij de massa des volks gehaat hadden gemaakt door hun hooghartig en hardhandig optreden alsook door de materiële tekorten die zich op tal van terreinen voelbaar hadden gemaakt, bundelden alle pro-Westerse elementen hun krachten om aan het regime van Piboel een einde te maken. De maarschalk trok zich drie dagen na Todjo's val terug en de hoogste macht werd overgedragen aan een regent die namens de in Zwitserland in ballingschap levende, jeugdige koning optrad. Japan overwoog in te grijpen maar liet dat na: het kon in Thailand geen steun meer vinden en een openlijke militaire bezetting van het land, niet zo eenvoudig uit te voeren sinds de Japanse troepen in Birma in het defensief waren gedrongen, werd in strijd geacht met de ideologie van de 'Groot-Oost-Aziatische oorlog', die immers een bevrijdingsoorlog heette te zijn. Er ontstond nu in Thailand een vreemde situatie: militair waren de Japanners de baas, maar zij konden niet verhinderen dat het nieuwe Thaise bewind aan de Britse en Amerikaanse geheime diensten grote vrijheid van handelen toestond.

Britse en Amerikaanse geheime agenten wisten te bereiken dat Thailand zich op het moment dat de Britten er zouden landen, tegen Japan zou keren. Zo ver kwam het niet. Mountbatten was nog niet eens op Malakka, laat staan in Thailand geland, toen op 15 augustus '45 Japans capitulatie bekend werd.

Dat Japan het in Thailand niet volledig voor het zeggen had gehad, zal vooral blijken in het hoofdstuk dat wij aan het lot van Japans krijgsgevangenen zullen wijden.

*Malakka*¹

Het Japanse beleid op Malakka had een simpele doelstelling: het schier-

¹ Wij baseren deze paragraaf hoofdzakelijk op F. S. V. Donnison's in '56 verschenen werk: *British Military Administration in the Far East, 1943-1946*, p. 375 en vlg.